

Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

CUPRINS

RECAPITULARE ÎNIIĂLĂ	8	Forme verbale nepersonale: gerunziul și supinul	87
UNITATEA 1. PE DRUMUL CUNOAȘTERII. ȘCOALA	11	Posibilități combinatorii ale verbului	89
LECTURĂ		ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
Textul epic. <i>Cișmigiu & Comp.</i> de Grigore Băjenaru	12	Elemente de mitologie românească	90
Textul epic. Narativul literar. Structură. Acțiune, timp și spațiu	17	RECAPITULARE	92
Naratorul. Autorul. Personajele (actualizare)	18	EVALUARE	94
Personajul. Mijloace de caracterizare	20	UNITATEA 3. TĂRĂMUL SENTIMENTELOR	95
Textul narativ literar în proză (aprofundare)	23	LECTURĂ	
Textul discontinuu. Anunțul	24	Textul liric. Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor. <i>Atât de fragedă</i> de Mihai Eminescu	96
Text auxiliar. <i>Corigent la limba română</i> de Ion Minulescu ..	26	Textul liric. Structura textului liric	99
COMUNICARE ORALĂ		Strategii de interpretare. Interpretarea limbajului figurat (I) ..	101
Strategii de concepere și de comprehensiunea textului oral: clasificare, reformulare, repetare, conectori pragmatici; distincția dintre fapt și opinie	30	Textul liric (aprofundare)	103
Structuri textuale: secvențe de tip narativ	32	Text auxiliar. <i>Nunta Zamferei</i> de George Coșbuc	104
REDACTARE		COMUNICARE ORALĂ	
Caracterizarea personajului	33	Modificarea conturului intonațional și a mărcilor prozodice pentru a transmite emoții. Inteligența emoțională: recunoașterea emoțiilor interlocutorilor	107
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII		Structuri textuale orale. Textul descriptiv	108
Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin jonctiune	35	REDACTARE	
Conjuncția. Conjuncții coordonatoare	37	Elemente grafice specifice diverselor tipuri de texte. Organizarea unui text în funcție de situația de comunicare ..	109
Vocabularul. Cuvântul și contextul (actualizare)	39	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	
Categorii semantice (actualizare). Pleonasmul	40	Substantivul (actualizare)	111
Paronimele. Confuziile paronimice	42	Cazul substantivului (actualizare)	113
Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului. Derivarea	43	Prepoziția (actualizare)	114
Compunerea	45	Adjectivul (actualizare). Adjectivul participial. Gradele de comparație ale adjectivului	115
Îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni. Termeni științifici	47	Posibilități combinatorii ale adjectivului	118
Selecția lexicală în limba vorbită și în limba scrisă. Limbaj popular. Variația regională a limbii	48	ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
Noțiuni de fonetică (actualizare)	49	Elemente de mitologie românească: Sânzienele sau Drăgaica – superstiții și tradiții pentru 24 iunie	119
Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe (actualizare). Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise	50	PROIECT TEMATIC	122
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE		RECAPITULARE	123
Despre limba țărilor din vecinătatea României	51	EVALUARE	124
PROIECT TEMATIC	53	UNITATEA 4. LUMEA TEATRULUI – MĂȘTI ȘI CHIPURI	125
RECAPITULARE	55	LECTURĂ	
EVALUARE	57	Textul dramatic. <i>Steaua fără nume</i> de Mihail Sebastian	126
UNITATEA 2. PUNȚI ÎNTRE LUMI	59	Textul dramatic. Structura, rolul indicațiilor scenice	130
LECTURĂ		Dialogul în textul scris și în spectacol. Rolul dialogului	131
Textul epic. <i>Pădurea albastră</i> de Doina Ruști	60	Autor, personaj dramatic	132
Acțiune. Timp. Spațiu. Structură	64	Arta spectacolului	134
Textul epic. Personajele	66	Textul dramatic (aprofundare)	135
Textul epic (aprofundare)	67	Dialogul în textul nonliterar. Interviu	136
Textul multimodal (actualizare). Enciclopedia	69	Text auxiliar. <i>Sânziana și Pepelea</i> de Vasile Alecsandri	139
Text auxiliar. <i>Motanul care voia să salveze cărțile</i> de Sosuke Natsukawa	72	COMUNICARE ORALĂ	
COMUNICARE ORALĂ		Tracul comunicativ. Strategii de gestionare a tracului comunicativ	141
Structuri textuale: secvențe de tip explicativ	76	Structuri textuale: secvențe de tip dialogat	142
Atitudini comunicative: respect, toleranță	77	REDACTARE	
REDACTARE		Tipare textuale de structurare a ideilor. Cronica de teatru ..	144
Etapele scrierii	78	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	
Structuri textuale: secvențe de tip explicativ	79	Pronumele (actualizare). Pronumele personal. Pronumele personal de politețe. Pronumele reflexiv	146
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII		Pronumele și adjectivul pronominal posesiv	148
Verbul. Tipuri de verbe (actualizare)	80	Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ	150
Modurile și timpurile verbului (actualizare)	82	Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât	152
Modul conjunctiv. Modul condițional-optativ (actualizare) ..	83	Pronumele și adjectivul pronominal interogativ	153
Forme verbale nepersonale: infinitivul și participiul	85	Pronumele și adjectivul pronominal relativ	154

Pronumele și adjectivul pronominal negativ	155
Adjectivul pronominal de întărire	157
Possibilități combinatorii ale pronumelui și adjectivelor pronominale	158
Numeralul. Posibilități combinatorii	159
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
Contacte culturale (I)	161
RECAPITULARE	162
EVALUARE	164
UNITATEA 5. CĂLĂTOR PRIN LUME	165
LECTURĂ	
Textul epic. <i>Balta-Albă</i> de Vasile Alecsandri	166
Structura textului epic	170
Textul epic (aprofundare)	172
Strategii de comprehensiune: reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic	173
Jurnalul de călătorie	177
Text auxiliar. <i>Don Quijote de La Mancha</i> de Miguel de Cervantes	179
COMUNICARE ORALĂ	
Strategii de ascultare activă: focalizarea interesului asupra punctului de vedere al celuilalt și evitarea focalizării pe propriul punct de vedere; recapitularea ideilor exprimate de interlocutor	181
REDACTARE	
Stil: naturalețe, eufonie, originalitate, concizie, varietate ...	183
Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat. Integrarea părților	185
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	
Adverbul. Tipuri de adverbe (actualizare)	187
Gradele de comparație ale adverbilor (actualizare)	188
Interjecția. Onomatopeele	190
Interjecția predicativă	191
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
Despre cultura țărilor din vecinătatea României	192
PROIECT TEMATIC.	193
RECAPITULARE	194
EVALUARE	196
UNITATEA 6. PRIVIND CĂTRE MINE	197
LECTURĂ	
Monitorizarea propriei lecturi	198
Strategii de interpretare a limbajului figurat: metafora (II). Discuții privind semnificația textelor citite	206
Text auxiliar. <i>Pescărușul Jonathan Livingston</i> de Richard Bach	207
COMUNICARE ORALĂ	
Principii de interacțiune: negocierea semnificației (cantitatea, calitatea, relevanța și maniera transmiterii informației), negocierea relației cu interlocutorul (politețea)	209
REDACTARE	
Comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoții (bucurie, uimire, frică)	211
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	
Părțile de propoziție (actualizare). Atributul	213
Circumstanțialul de cauză	217
Circumstanțialul de scop	218
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
Contacte culturale (II)	220
RECAPITULARE	221
EVALUARE	222
RECAPITULARE FINALĂ	223

COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE, CONFORM PROGRAMEI ȘCOLARE PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASA A VII-A, APROBATĂ PRIN OMEN NR. 3393/28.02.2017

1. **Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare prin receptarea și producerea textului oral**
 - 1.1. Sintetizarea informațiilor, a intențiilor de comunicare și a atitudinilor comunicative din diverse texte monologate și dialogate
 - 1.2. Prezentarea unor informații, idei și puncte de vedere, oferind detalii semnificative și exemple relevante, în fața unui public cunoscut, adoptând comportamente paraverbale și nonverbale adecvate
 - 1.3. Participarea la interacțiuni verbale diverse, apelând la strategii variate de ascultare activă și de negociere a informației și a relației cu interlocutorii
 - 1.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor comunicative, identificând strategii personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia
2. **Receptarea textului scris de diverse tipuri**
 - 2.1. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
 - 2.2. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
 - 2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii
 - 2.4. Dezvoltarea competenței de lectură prin diversificarea activităților consacrate cărții
3. **Redactarea textului scris de diverse tipuri**
 - 3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectare a unor structuri adecvate intenției de comunicare
 - 3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unor texte diverse, care urmează a fi prezentate în fața colegilor
 - 3.3. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte originale
 - 3.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor eficiente sau adecvate de redactare, aplicând în activitățile curente de redactare strategiile învățate, personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia
4. **Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise**
 - 4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe
 - 4.2. Exprimarea clară a intenției comunicative prin corelarea achizițiilor lexicale și semantice cu cele sintactice și morfologice din limba română standard
 - 4.3. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă
 - 4.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală
 - 4.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice, prin valorificarea competenței lingvistice, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
5. **Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional**
 - 5.1. Compararea unor tradiții românești cu tradiții din alte culturi
 - 5.2. Compararea unor elemente privitoare la cultura proprie și la cultura altor popoare

PAGINĂ DE PREZENTARE A UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

[illegible]

Continuturi

Competențe
specifice

Titlul lecției

Activități
multimedia
de învățare

Texte-suport

 Rubrica
Explorează!
*Descoperirea
cunostintelor noi*

 Rubrica
Reține!
*Informații/
Cunostinte noi*

 Rubrica
Aplică!
*Aplicarea noilor
cunoștințe*

PROJECT TEMATIC

Etape

Autoevaluare

Evaluarea proiectului

RECAPITULARE ÎNȚĂLĂ 1

Gândește creativ!

1. Vacanța a trecut. Cu siguranță, aceasta a fost nu numai o perioadă de relaxare, ci și una plină de experiențe. E timpul să le faci cunoscute, de aceea completează pe caiet frazele următoare.
 - Am învățat că ...
 - Am reușit să ...
 - Am descoperit ...
 - Am înțeles că ...
 - Cea mai frumoasă experiență am trăit-o ...
 - Important este că ...
2. Alege din amintirile vacanței un obiect, un loc, o persoană, un simbol și creează tabloul amintirilor. Poți să-l realizezi sub formă de text și imagine sau doar ca desen.
3. Iată-te din nou la școală! Ce ți-ar plăcea să păstrezi în ghiozdanul tău în prima zi de școală din ceea ce ai pus în el anul trecut? La ce ai renunța? Dă răspunsuri cât mai creative.

Citește cu atenție textul următor, apoi rezolvă cerințele propuse.

Trecuseră ani mulți prin file și prin pod, de la masa lui Robinson în tovărășia papagalului, cânelui și a pisicilor.

Odinioară râdeau cărnosea piersici; acum nu mai erau decât sâmburii, ca inimi mici de lemn. Ali îmbătrânise, dormind – poate murise. Papagalul cu pene veștede și prăfuite amuțise, împăiat cu trecut. Ninsoarea colbului și a ațelor de păianjen așternuse peste toate cele, cenușii troiene, vechi tăceri. Iar pe la geamuri – ploaia, ploaia, și iar ploaia sură, în văzduhul toamnei și-n clepsidrele vremii.

Nici Dănuț nu fusese cruțat de lunga trecere de ani. Pe chipul lui, altfel decât în sarbăda tălmăcire, se vedea că Robinson își părăsește insula, că se desparte pentru totdeauna de-o poveste îndelung trăită.

„Spunând adio insulei, luai cu mine căciula și umbrela” ...

Dănuț oftă – și începu din nou lectura, cu cinci rânduri mai sus [...]

„Puțin după aceasta” ... Ochii ceteau din răspuțeri „puțin după aceasta”, dar violete¹ și dulcile violoncelle ale melancoliei, plângeau cu aceeași lungă aplecare de arcuș, „spunând adio insulei” ...

„Puțin după aceasta barca cu proviziile promise fu trimisă în insulă. După rugăciunea mea, comandantul puse într-însa și lăzile cu hainele marinarilor, pe care aceștia le primiră foarte bucuroși.”

...Și iarăși: „Spunând adio insulei” ...

Împăienjeniți de lacrimi, ochii lui Dănuț își luară un lung adio de la cromolitografia² de pe coperta pătată de lacrimile bucuriei. Plângea și Robinson, zâmbind ce-i drept. Lacrimile erau ale lui Dănuț, nu ale textului. Pe-atunci –pe când zâmbise pe copertă – nu știa c-are să plece. Preocupat de căciula și umbrelă, tălmăcitorul³ uitase lacrimile.

(Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*, volumul 1)

Ionel Teodoreanu

(1897–1954) a

fost un roman-

cier și avocat român, cunoscut mai ales pentru scrierile sale evocatoare ale copilăriei și ale adolescenței.

A debutat în revista *Însemnări literare*, în 1919, cu poemul *Jucării pentru Lily*. Debutul editorial l-a avut cu volumul de nuvele *Ulița copilăriei* (1923).

Începând cu anul 1924 a lucrat la trilogia *La Medeleni*, publicând succesiv în revista *Viața românească*, până în anul 1928, fragmente ce compun acest roman, presărând în cele trei părți evenimente din propria viață. *La Medeleni* i-a adus lui Teodoreanu unul dintre cele mai neobișnuite succese din câte a cunoscut vreodată un scriitor român.

Gândește creativ!

În fragmentul dat, este surprins momentul despărțirii lui Dănuț de locurile copilăriei, el trăind o serie de emoții și de gânduri legate de acest eveniment.

Primul tău gând din clasa a VII-a este...

Fă-l cunoscut printr-un cuvânt sau printr-o expresie și apoi redă-l printr-un desen.

A. Înțelegerea textului

- Notează, din textul dat, un indice de timp și unul de spațiu.
- Menționează persoana la care se realizează narațiunea, precum și tipul naratorului.
- Precizează personajul principal al textului și menționează-i o trăsătură, justificându-ți alegerea.
- Scrive pe caiet varianta pe care o consideri corectă, având în vedere informațiile din textul dat:
 - ▶ *Dănuț se află*
a. la școală;
b. în pod;
c. pe o insulă.
 - ▶ *Insula menționată în text reprezintă*
a. casa;
b. podul;
c. locul copilăriei.
 - ▶ *Dănuț apare în ipostaza*
a. unui copil;
b. lui Robinson;
c. unui comandant.
- Transcrie, din text, o comparație și o personificare.
- Explică, într-un enunț, de ce Dănuț lăcrimează.

B. Elemente de construcție a comunicării

- Indică numărul de litere și de sunete din cuvintele: *geamuri, ochi, căciulă*.
- Transcrie pe caiet diftongul, triftongul sau hiatul din cuvintele: *râdeau, violoncele, plângeau, uitase*. Numește-le.
- Scrive câte un sinonim pentru cuvintele evidențiate cu albastru în text.
- Alcătuiește câte un enunț în care cuvintele *plouă* și *toamnă* să fie utilizate cu sens figurat.
- Menționează modul și timpul verbelor: *râdeau, primă, să plece*.
- Precizează funcția sintactică pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în structurile date: *În tovărășia papagalului, cânelui și a pisicilor; Spunând adio insulei; Preocupat de căciulă și umbrelă, tălmăcitorul uitase lacrimile*.
- Alcătuiește câte un enunț în care adjectivul *dulci* să fie folosit la alte două grade de comparație, diferite de cel din text, pe care le vei preciza.

Fii creativ!

Alcătuiește un text, de 100–120 de cuvinte, sub forma unei scrisori, în care să-ți exprimi impresiile și sentimentele referitoare la despărțirea de locul copilăriei, odată cu sfârșitul vacanței. În textul tău vei folosi și o scurtă secvență descriptivă. În redactarea textului, vei avea în vedere:

- ▶ să respecți convențiile acestui tip de text;
- ▶ să prezinți impresiile și sentimentele referitoare la sfârșitul vacanței;
- ▶ să introduci o secvență descriptivă;
- ▶ să respecți normele de ortografie, de punctuație, precum și regulile de așezare în pagină.

Dicționar

¹ *violă* (s. f.) – instrument muzical cu coarde și arcuș mai mare decât vioara, cu sunete mai grave decât aceasta.

² *cromolitografie* (s. f.) – procedeu litografic de imprimat în mai multe culori.

³ *tălmăcitor* (s. m.) – interpret, traducător, tălmăci.

Amintește-ți!

Scrisoarea

O scrisoare cuprinde:

- ▶ locul de unde se expediază și data la care a fost concepută, în colțul din dreapta sus al paginii;
- ▶ formula de adresare, urmată întotdeauna de virgulă; se scrie la mijloc, în susul paginii: *Dragă mamă/tată, Dragi bunici, Dragul meu prieten, Stimate doamnă/Stimate domnule* etc.
- ▶ conținutul scrisorii – respectă structura unei compuneri (introducere, cuprins și încheiere);
- ▶ formula de încheiere, imediat după conținutul scrisorii, în dreapta: *Al vostru fiu/nepot, Cu afecțiune..., Cu respect, fostul dumneavoastră elev, ...* etc.
- ▶ semnătura expeditorului, imediat după formula de încheiere.

RECAPITULARE ÎNȚĂLĂ 2

Gândește creativ!

- ▶ Scrie în caiet. Școlile încep în anotimpul
- ▶ Asociază anotimpului găsit o stare, două elemente specifice, un sunet, o culoare.

Dictionar

¹ șură (s. f.) – construcție ane-xă pe lângă o gospodărie rurală.

² șindrilă (s. f.) – scândurică de brad, îngustă și subțire, care servește la acoperitul caselor.

Fii creativ!

Redactare

Redactează o compunere descriptivă în care să înfățișezi un peisaj de toamnă surprins de la fereastra camerei tale.

În compunerea ta, vei avea în vedere:

- ▶ să respecți tema dată;
- ▶ să prezinți patru elemente componente ale peisajului;
- ▶ să folosești trei figuri de stil diferite;
- ▶ să prezinți o emoție;
- ▶ să respecți normele orto-grafice și de punctuație;
- ▶ să așezi corespunzător în pagină și să scrii lizibil.

Citește cu atenție textul următor, apoi rezolvă cerințele propuse.

Văl *de brumă* argintie
Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul,
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

Și cum de la miazănoapte
Vine vântul fără milă,

De pe vârful șurii¹ noastre
Smulge-n zbor câte-o șindrilă².

De vifornița păgână
Se-ndoiesc nucii, bătrânii,
Plânge-un pui de ciocârlie
Sus pe cumpăna *fântânii*.

Îl ascult și simt sub gene
Cum o lacrimă-mi învie:
Ni s-aseamănă povestea,
Pui golaș de ciocârlie.

(Octavian Goga, Toamna)

1. Notează din text:

- un cuvânt/o structură care ți-a plăcut;
- o expresie care ți-a atras atenția;
- un vers care ți-a trezit o amintire;
- o emoție generată de lectura textului.

2. Transpune în desen o secvență sau un element din text.

A. Înțelegerea textului

1. Scrie pe caiet litera corespunzătoare răspunsului corect. Textul dat este o descriere de tip **a.** portret; **b.** tablou.

Argumentează prin două trăsături.

2. Menționează tema textului, justificându-ți răspunsul.

3. Precizează anotimpul descris în text și două elemente specifice.

4. Notează trei cuvinte care fac parte din câmpul lexical al *naturii*.

5. Precizează tipul strofelor și rima versurilor din strofa a treia.

6. Măsura versului *Ni s-aseamănă povestea* este
a. 9 silabe; **b.** 8 silabe; **c.** 7 silabe.

7. Transcrie, din text, un epitet, o personificare și o imagine auditivă.

8. Explică, în unu-două enunțuri, semnificația versurilor din prima strofă.

B. Elemente de construcție a comunicării

1. Desparte în silabe cuvintele: *argintie*, *creștet*, *zdrențuită*, *povestea*, *învie*.
Transcrie apoi cuvintele cu vocale în hiat.

2. Formulează câte un enunț cu omonimele cuvintelor *pui* și *milă*.

3. Alcătuiește câte un enunț în care verbul *a fi* să fie utilizat cu valorile de verb auxiliar și de verb copulativ.

4. Menționează cazul cuvintelor evidențiate cu albastru în text.

5. Alcătuiește un enunț interogativ în care substantivul *grădină* să fie circumstanțial de loc și un enunț asertiv în care substantivul *nuc* să fie nume predicativ.

6. Transcrie din text:

- un substantiv comun în cazul nominativ;
- un pronume reflexiv;
- un adjectiv în cazul nominativ;
- un adverb de loc.

UNITATEA 1

PE DRUMUL CUNOAȘTERII. ȘCOALA

LECTURĂ

- Textul epic. *Cișmigu & Comp.* de Grigore Băjenaru
- Textul epic. Narativul literar
- Naratorul. Autorul. Personajele (actualizare)
- Personajele. Mijloace de caracterizare
- Textul narativ literar în proză (aprofundare)
- Textul discontinuu. Anunțul
- Text auxiliar. *Corigent la limba română* de Ion Minulescu

COMUNICARE ORALĂ

- Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: clasificare, reformulare, repetare, conectori pragmatici; distincția dintre fapt și opinie

REDACTARE

- Caracterizarea personajului

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

- Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin joncțiune
- Conjuncția. Conjuncții coordonatoare

- Vocabularul. Cuvântul și contextul (actualizare)
- Categoriile semantice (actualizare). Pleonasmul
- Paronimele. Confuziile paronimice
- Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului. Derivarea
- Compunerea
- Îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni. Termeni științifici
- Selecția lexicală în limba vorbită și în limba scrisă
- Limbaj popular. Variație regională a limbii
- Noțiuni de fonetică (actualizare)
- Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe (actualizare)
- Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise

ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE

- Despre limba țărilor din vecinătatea României

PROIECT TEMATIC

RECAPITULARE

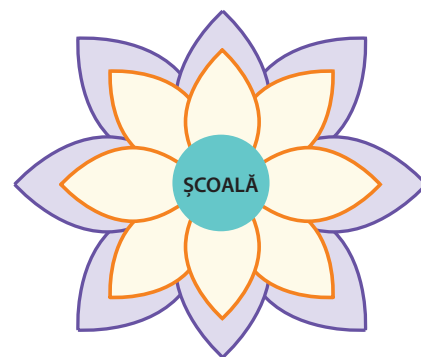
EVALUARE

Textul epic

Prelectură

1. Desenează pe caiet floarea de nufăr. Folosind tehnica „Lotus” („Floarea de nufăr”), scrie în centru cuvântul *școală*. Notează apoi pe primul rând cuvinte care-ți vin în minte în legătură cu tema indicată, iar pe al doilea rând scrie expresii cât mai originale care să sugereze tema.
2. Ce ai aflat nou în prima zi de școală? Ce ți-a trezit interesul? Dă răspunsul printr-un cuvânt și un desen/simbol.

TEXT DE BAZĂ

Lectură

Cișmigiu & Comp.

de Grigore Băjenaru

CAPITOLUL I GAUDEAMUS IGITUR!

*

[...] *Ce bine că s-a nimerit o zi frumoasă! Ciudat de mult seamănă unele zile de toamnă târzie cu zilele de primăvară timpurie! Întocmai cum uneori râsul se aseamănă cu plânsul, sau zorile cu amurgul!*

Aleea mă primește cu aceeași căldură ca și acum douăzeci de ani; iar grilajul ei mărunț, de trestie îndoită în semicercuri ce se-ntretaie, parcă îmi surâde la fel de prietenos.

De după o perdea de plopuri uriași se ivește liceul, vechi de trei sferturi de veac, maiestuos și frumos pentru mine ca niciun alt liceu din țară. Oare nu el mi-a adăpostit opt ani de zile micile griji și necazuri, îndoielile de dragoste, intrigile copilărești, naivele aventuri, primele versuri furate orelor de curs și dăruite iubitei cu generozitatea unui prinț indian?

Zugrăvit alb, iar la ferestrele de sus cu un brâu de cărămidă aparentă, vopsită în albastru ca cerul – culoarea noastră, a lăzăriștilor, culoarea dragă a șepcilor noastre, culoare de care eram mândri, blazonul nostru de nobleță școlară, lăudat cu ifose de muschetar la fiecare prilej; culoare care a stârnit multe discuții între noi și elevii altor licee, pe care îi ironizam în primul rând pentru culoarea liceului lor: cei de la Sfântul Sava, albastru ca sineala de rufe; Mihai Viteazul, galben... Dovlecari; Matei Basarab, alb... Lăptari; Șincai, verde ca prazul...

Singură culoarea lui Spiru Haret o admiteam, un mov pal, pentru că se apropia întrucâtva de a noastră, fără să o întrecă însă; într-adevăr, ce culoare este mai frumoasă ca albastrul cerului?

*

Parcă pe atunci nu era banca asta aici, pe potecă?! Mai pot sta singur câteva clipe în fața liceului: el și cu mine!

O, de câte ori l-am trădat, de câte ori l-am părăsit cu colegii pe furiș, ca să ne ascundem în boschetele Cișmigiului, tovarășul drag și primitor al nostru, ai școlarilor ce ne căutam refugiul sub bolțile și ghirlandele de flori înmiresmate.

Pe vremea aceea, Lazărul era una cu Cișmigiul căci, din curtea mică a liceului, intrai direct în grădină... Acum văd că liceul a fost separat de Cișmigiu printr-un zid înalt, în locul porților mari de odinioară.

A, și cât de rar m-a văzut Cișmigiul, după ce am terminat liceul!...

Și doar de câte ori nu i-am jurat că în fiecare oră liberă am să viu să mă odihnesc sub baldachinele de crengi înflorite, ce mi le oferea cu atâta generozitate!

„Ah, de ce nu sunt liber acum?” îmi spuneam de fiecare dată când treceam spre școală pe aleile lui. „Aș sta toată ziua în Cișmigiu, atât e de frumos!”

De pe banca pe care m-am așezat se vede perfect toată aripa dreaptă a liceului, cu „sala de gimnastică”, ce era transformată la micile noastre festivități în „sală de serbări”. Aci am cântat de-atâtea ori în fața părinților, cu patos nestăvilit – ca sopran și altist în primii ani de școală, iar mai târziu ca tenor și bas – faimosul imn studențesc „Gaudeamus igitur”!

Ce clase or mai fi acum în partea asta? Pe vremea mea, sus, erau: clasa a VII-a reală, clasa a V-a modernă, iar jos, sala de muzică, unde făceam repetiții pentru cor, așa-zisul „ansamblu”; apoi clasa a VI-a reală și clasa I-a liceală, visul tuturor absolvenților de curs primar.

CAPITOLUL II

„L. GH. L. 33”

Parcă o mână de uriaș îmi apăsă umărul și mi-l zgu-duia, gata-gata să mi-l scoată din încheietură... Și-n același timp o voce severă se auzi din necunoscut:

— Hai, scoală! flăcăule, că-ntârzi!

Am tresărit, țâșnind speriat din somn:

— Cât e ceasul?

Lângă mine ședea tata, zâmbind:

— Nu e târziu încă, dar, dacă nu veneam eu să te trezesc, ai fi întârziat la sigur! N-a cântat deșteptătorul?

Mă-nroșii până în vârful urechilor. De cu seară puseseam să mă trezească la timp un ceasornic deșteptător, care, nu din întâmplare, desigur, cânta la ora hotărâtă: „Deșteaptă-te, Române!” Ceasornicul, de o precizie matematică, își făcuse datoria, însă cântase atât de dulce și eu eram atât de obosit din ajun, încât nu auzisem nimic.

— Așa ai de gând să te scoli în fiecare zi?

— Nu, tată, dar am adormit foarte târziu... m-am gândit la serbarea de ieri de la liceu, la cuvântarea lui „Barbă”...

— A cui zici?

— A lui Barbă, directorul!

Băgai de seamă că tata se stăpânește să nu zâmbească.

— Hm! D-abia ai dat ochii cu liceul, și ai și-nceput să-i poreclești pe profesori! Să nu te mai aud, că mă supăr, să știi!

— Dar nu l-am poreclit eu așa! l-am auzit pe alții mai mari, când ținea directorul, ăla cu barbă mare, roșie, cuvântarea către părinți și elevi, că spun: „la fiți atenți, fraților, să vedeți că Barbă ține aceeași cuvântare de-acum un an!”

— Treaba lor, lasă-i pe ei să spună ce vor; dar pe tine să nu te mai aud, că-i foc! Hai, spală-te și-mbracă-te mai repede, că n-or să te-aștepte pe tine!

Doamne, ce bine fusese până acum! leșeam din casă și intram în școală! Mă sculam târziu, pentru că nu trebuia să-mi pierd vremea cu drumul. Și aveam însemnătatea mea printre băieți, că eram „băiatu’ lu’ don’ director”!

Dar aci, la liceu, cine o să mă mai bage în seamă printre atâtea sute de băieți?!

De pe acum începuse să mă apese o grijă la care nici nu mă gândisem până atunci!

Toată vara mă meditase tata, meditație cu patimi, și le-am îndurat pe toate, numai din ambiția de a fi licean! Dictare, cetire, povestire și analiză gramaticală, și aritmetică cu geometrie – vai de măculița mea! [...]

Dacă nu puneam o virgulă unde trebuia, era prăpăd!

Iar cu câteva zile înainte de examenul de admitere, am scris vorba „parcă” fără apostrof (cum se scria pe atunci). Aceasta era, de altfel, singura greșeală pe care o făcusem. Ei bine, pentru atâta lucru [...], tata mi-a dat să scriu, drept pedeapsă, de 100 de ori, cuvântul „parcă”, cu apostrof!

Cu toate astea, la examen am răspuns bine și n-am ieșit printre codași. Am cam scrântit-o eu, ce e drept, dar nu la română, ci la aritmetică, la o regulă de asociație. Dar vorba e... reușisem!

Și astăzi trebuia să încep cursurile!

„Hm! mă gândii eu, în timp ce mă spălam, tatii nu-i convine că-l poreclesc băieții pe directorul nostru Barbă, pentru că și el e director de școală. Dar el e de primară, nu de liceu!” [...]

— Mai ai de gând să stai mult?

— Nu, sunt gata numaidecât!

Fără să vreau, mă gândesc la Barbă și la cuvântarea lui. Ce de profesori erau în jurul directorului! Mai toți bătrâni, unii încruntați, alții zâmbitori... și mai toți moțâiau din cap cu multă bunăvoință, în semn că așa este tot ce spune Barbă! Ba unii aplaudau, și după ei se luau și cei câțiva părinți rătăciți pe-acolo.

Când a terminat de vorbit, s-a bucurat toată lumea, oftând ușurată, și ne-a dat drumul acasă, după ce ne spusese că a doua zi, la 8 dimineața, să fim la liceu.

— Hai, mă, ești gata, că ai de mers pe jos, și pe puțin faci o jumătate de oră! Gata... să beau laptele, și mergem!

— Ba nu mergem deloc, că ai să te duci singur! Ce, te-ai învățat cu guvernantă? Am mers cu tine de câteva ori, ca să-nveți drumul și să te familiarizezi cu atmosfera liceului: la înscriere, la examen, la deschiderea cursurilor, dar n-o să te conduc tot anul! Așa că, băiatule, ia-ți ghiozdanul și umblă!

Tata credea că-mi pare nespuse de rău că nu mai merge cu mine, și eu abia mă stăpâneam să nu săr în sus de bucurie!

În sfârșit, acum puteam să privesc în voie la vitrinele care-mi făceau cu ochiul pe drum, puteam să mă uit după trecători și trăsuri, puteam să merg împreună cu băieții de la alte licee, dar care aveau același drum cu mine, și să vorbesc în toată libertatea cu ei.

Dar tata parcă-mi ghicise gândurile ce mă năpădiseră înveselitor, unul după altul, că-mi spusese cu severitate:

— Să nu cumva să caști gura la fleacuri pe stradă sau să te-nhăitezi cu cine știe cine, că-ntârzii, și dacă te prind cu vreo absență, îți rup urechile!

Bucuria întrezărită o clipă se spulberă.

Îmi iau șapca și ghiozdanul, și o pornesc!

Așa de scorțos cred că n-am mers niciodată.

Uniforma, șapca și ghiozdanul, toate – noi-nouțe! Puțin lucru, la un băiat de 10 ani și jumătate?

Mi se părea că toată lumea se uită la mine. Dacă doi trecători își aruncau vreo privire furișă și neînsemnată asupra mea, din întâmplare, și-apoi își continuau vorba, eram convins că spun: «Asta a reușit la liceu! A intrat la „Lazăr”! Vezi ce frumoasă uniformă are?» Iar celălalt completa: „Și șapca... și ghiozdanul!” „Da, da!”

Numai cărți nu aveam încă! [...]

Ni se spusese la deschidere c-o să ne dea lista azi sau mâine.

Am ajuns la liceu la ora 8 fără un sfert. În curtea mare erau strânși o sumedenie de elevi în jurul castanului bătrân, martor al atâtor zeci de generații perindate pe sub crengile lui puternice.

Cei mici se ștergeau grijulii pe încălțăminte și intrau în clasă. Cei mari stăteau de vorbă nepăsători, așteptând „să sune”!

Intru în clasă și mă așez într-o bancă la întâmplare, lângă un băiat voinic. Niciun cunoscut. Vorbe, pe șoptite. Băncile, aproape pline.

De câte ori se deschide ușa, toate capetele, dar absolut toate, ca la o comandă, se-ndreaptă spre ea, să vadă cine mai vine.

În sfârșit, ușa se deschide larg și intră un domn înalt și slab, cu mustață mică, neagră, cu părul despărțit în cărare la dreapta și bine pieptănat, cu nasul coroiat și ochii mici, negri și plini de răutate.

Toți elevii se ridică automat în picioare, trântind pupitrele surd și tropăind pe scândurile proaspăt spălate și date cu bradolină.

— Bună dimineața, băieți!

Unii mormăie timid ceva, în semn de răspuns; iar alții se așază jos, fără să fie poftiți de cel care intrase cu o hârtie în mână. [...]

— Fiecare să scoată câte un creion și o hârtie și să scrie ce am să dictez!

Se aud câteva murmure nedeslușite. Unul șoptește înfricoșat: „Ce, mai dăm un examen?!” Dar toți se liniștesc când aud:

— Am să vă dau lista de cărți! Fiți atenți, ca nu cumva să scrieți greșit... și băgați de seamă că, cel mai târziu până la sfârșitul săptămânii, trebuie să vi le procurați pe toate. De luni, încep cursurile în mod serios! Despre caiete sau ce v-o mai trebui, vorbiți cu fiecare domn profesor în parte. Sunteți gata?

— Da, da, gata! se auziră în trei reprize glasuri timide sau obraznice, mai mult sau mai puțin pițigăiate.

— Așa... atunci, scrieți, vă rog!

Și, după ce ne dictă rar și apăsător titlurile cărților de Română, Istorie, Geografie și Franceză, rosti, silabisit, ca să înțelegem mai bine:

— ...Și „Zoologia” de Kirițescu și Bîznoșanu.

Pe fețele tuturor vedeam uimirea. Primele titluri de cărți le-am înțeles noi, dar când am auzit de Zoologie, ne-am cutremurat!

Cel puțin eu, deși venisem cu un nespun drag de a cunoaște și a învăța cât mai mult, am rămas foarte abătut. Cine știe ce învățătură grea o mai fi și asta?!

Și cum n-avusesem frați mai mari în clasele superioare, ca să afl de la ei numiri atât de ciudate, și cum nu era nici tata lângă mine, ca să-l întreb, iar Bucureștii n-aveau, ca alte mari capitale ale Europei, „Grădină zoologică”, am rămas foarte nedumerit...

În orice caz, trebuia să fie o materie foarte grea, ținând seama de numirea ei atât de ciudată!

Ei, doamne, doamne, cine știe ce mi-o mai fi dat să trag și cu liceul ăsta!

Domnul cu lista mai dictă câteva cărți și încheie recomandându-ne să cumpărăm și... carte de „Muzică”!

De astă dată, mirarea mea fu și mai mare. Ce noimă o mai avea și asta? Carte de muzică?! În primare, doamna sau domnul ne cântau un cântec, noi după ei, și gata... fără niciun fel de carte! Ce naiba ar putea fi scris într-o carte de cânt?!

— Dacă are cineva de întrebat ceva, să mă-ntrebe!

Iată că se scoală un băiat cu părul roșcovan și ciufulit:

— De unde să cumpărăm cărțile?

Domnul cu lista surâse ironic și spuse cu superioritate:

— De la librărie, bineînțeles; în niciun caz de la băcănie!

(Ah! Eternul și stupidul spirit cu băcănia!)

Câțiva începură să râdă, însă colegul nostru, fără să se tulbure, răspunse înțepat:

— Asta mi-o închipuisem eu, dar voiam să știu de la care librărie anume?

Ei, știi că-mi place băiatul?! Bravo, mă!

Domnul cu lista înghiți un nod, schimbă fără niciun sens hârtia dintr-o mână în cealaltă și răspunse:

— În primul rând, băiete dragă (vorbă să fie că-i era drag!), să te obișnuiești să nu mai vorbești așa de obraznic, că eu sunt „domnul petagog Pavelescu”... și înțelegi... așa că... asta e!...

Dar Ciufulitul îi plesni cu întrebarea stăruitoare:

— Iar cărțile, vă rog?

— De la orice librărie! răspunse el, și plecă cu pași grăbiți.

Am rămas foarte impresionați de această scenă de început. Iată cum se face popularitatea!

În jurul Ciufulitului se strânsă îndată băieții, roată, nespun de veseli că se găsisă unul dintre ei care să-i țină piept, atât de brav, domnului pedagog!

Ne-am zbuguit prin clasă vreo oră, liberi, ne-am întrebat unii pe alții cum ne cheamă și de la ce școală am venit, al câtelea am ieșit la examenul de admitere, și așa mai departe, tot șirul de întrebări ce se pun în astfel de împrejurări. [...]

*

La prânz, când i-am povestit tatii cum am petrecut prima zi de liceu, am aflat că nu se zice „petagog”, ci „pedagog”, și că acela care pretindea că e pedagog habar n-avea de înțelesul adevărat al cuvântului, că Pedagogia e o știință grea, pe care poate am s-o înțeleg și eu mai târziu, cu toate că nu se prea învață, ci o ai în sânge!

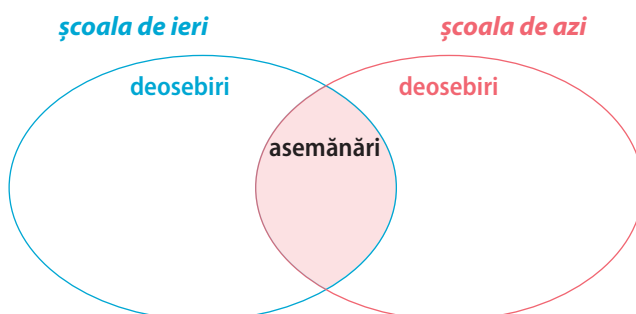
*

Într-adevăr, de luni au început cursurile în mod serios: cu cărți, cu caiete, cu bloc de desen, mă rog, ca la liceu! După ce fuseserăm lăsați în voia noastră câteva zile, șurubul începuse să se strângă!

Postlectură

- De ce anume ți-a amintit fragmentul citit?
- Numește stările pe care ți le-a provocat lectura textului. Justifică răspunsul.
- Menționează:
 - o idee care ți s-a părut interesantă;
 - un aspect care ți-a stârnit curiozitatea;
 - un element inedit;
 - o informație pe care nu o știai.
- Care sunt temele textului? Rescrie în caiet variantele corecte:

a. amintirea;	e. copilăria;
b. școala;	f. jocul;
c. familia;	g. cunoașterea.
d. prietenia;	
- Ce deosebiri ai observat între școala prezentată în fragment și școala de azi? Dar asemănări? Notează-le într-o diagramă Venn asemănătoare celei alăturate.

Textul epic. Narativul literar

STRUCTURĂ. ACȚIUNE, TIMP ȘI SPAȚIU

În lumea textului

1. **Lucrați împreună!** Formați echipe de 4-5 elevi. Fiecare echipă va avea în vedere respectarea etapelor de mai jos, apoi se confruntă răspunsurile.
 - a. Delimitați textul în fragmente.
 - b. Analizați fragmentul cu ajutorul tehnicii **CHATT**, urmărind pașii indicați.
 - ▶ Încercuiți cuvintele-cheie.
 - ▶ Subliniați și formulați ideile principale.
 - ▶ Notați detaliile importante.
 - ▶ Transferați elementele pe foaie.

Subiect _____

Cuvânt-cheie

Imagine

Definiție

Idei principale

Detalii

Rezumatul profesorului

Amintește-ți!

Textul narativ literar este un text în care sunt prezentate întâmplări sau evenimente imaginare, desfășurate într-o succesiune logică și temporală.

Narațiunea se poate realiza la persoana I (narațiune subiectivă) sau la persoana a III-a (narațiune obiectivă).

Tehnica **CHATT** urmărește dezvoltarea competenței de lectură și lucrul activ cu textul. CHATT presupune citirea unui text și transferarea informațiilor într-o fișă rezumativă, numită „foaia CHATT”. Acțiunile desfășurate în tehnica CHATT sunt:

C = **Circle** (încercuirea cuvintelor-cheie) ;

H = **Highlight** (evidențierea sau sublinierea ideilor principale);

A = **Asterisc** (punerea unui asterisc lângă detalii importante);

T = **Transfer** (transferul sau scrierea ideilor și conceptelor principale; *Teacher summary*).

2. Rezumă textul ținând cont de ideile principale formulate anterior.
3. Imaginează-ți că textul dat este un puzzle. Menționează care sunt „piesele” acestuia.
4. Selectează din text cuvintele care te-au ajutat să unești „piesele de puzzle” și care asigură trecerea de la o secvență la alta.

6. Desenează pe caiet un ceas asemănător celui alăturat. Scrie apoi în el cuvinte sau structuri din text care fac referire la timpul acțiunii.
7. **Metoda cadranelor.** Trasează în caiet cadranele de mai jos, apoi recitește textul pentru a putea răspunde cerințelor din fiecare cadran. Pe parcursul activității, poți colabora, poți cere sfaturi și îndrumări profesorului. La final, confruntă rezultatele tale cu ale colegilor.

1. Spațiile acțiunii	2. Numește elementele prezente în spațiile acțiunii
3. Menționează o emoție generată de unul dintre spațiile acțiunii	4. Redă prin desen un element din spațiul acțiunii

8. Firul inițial este întrerupt de narator pentru a face loc unui fir narativ nou. Recunoaște în text fragmentul și indică acele cuvinte/structuri care te-au ajutat să-l descoperi.

Reține!

- ▶ Un text narativ poate cuprinde una sau mai multe întâmplări.
- ▶ Relatarea unei singure întâmplări constituie o **secvență narativă**.
- ▶ Mai multe secvențe narative pot fi legate între ele prin diferite procedee.
- ▶ **Retrospectiva** este un procedeu prin care un moment anterior este adus în prezentul narațiunii. Se realizează prin rememorare sau prin evocarea de către narator sau de către un personaj a evenimentelor din trecut.
- ▶ **Înlănțuirea** este procedeul de legare a secvențelor aceluiași fir narativ în ordinea desfășurării întâmplărilor. Secvențele narative sunt menționate unele după altele, fie prin alăturare, fie prin utilizarea unor cuvinte sau expresii precum: *la început, când, apoi, după aceea, la final* etc.

NARATORUL. AUTORUL. PERSONAJELE (ACTUALIZARE)

1. Cine este autorul textului?
2. Cine relatează întâmplările? Alege dintre variantele date.
 - a. un personaj;
 - b. un martor la evenimente;
 - c. autorul;
 - d. o voce anonimă.
3. La ce persoană sunt relatate întâmplările?
4. Care este elementul ce se află în centrul evenimentelor din text?
5. Care sunt personajele textului? Notează-le în caiet.
6. Ce rol au personajele în derularea evenimentelor?